

Nr 426

Av herr Nyhage m. fl., om en utredning angående samordning av de samhällseliga stödformer och åtgärder, som syftar till en lösning av barna- och ungdomsproblemen på längre sikt.

Vår tids ungdomar växer upp i en samhällsmiljö, som i väsentliga avseenden är annorlunda än den, som mötte föregående ungdomsgenerationer. Till de viktigaste strukturella omdaningarna i det moderna samhället hör den fortgående avfolkningen av landsbygden, industrialiseringen av och befolkningskoncentrationen till tätorter och städer samt kvinnornas utträde på arbetsmarknaden. Förändringarna i arbetsförhållanden och samhällsbildning har i många fall brutit familjelivets enhet och trots den höjda materiella standarden skapat sämre förutsättningar för familjernas omvårdnad om barnen.

Enligt vår åsikt kan en djupgående och varaktig förändring av uppväxtförhållandena för vårt lands barn och ungdom åstadkommas först om enskilda medborgare och samhällseliga myndigheter är beredda att i samverkan skapa en god miljö för de unga. Det är dock vår övertygelse, att huvudansvaret för de unga generationernas fostran även framgent måste tillkomma familjen. I samarbete med hemmen bör skolan på ett personligt sätt medverka i det positiva uppfostringsarbetet. Under förskoleåldern är barnen påverkningbara för miljöinflytande; denna utvecklingsfas har dock inte fått den uppmärksamhet i den allmänna debatten, som problemets allvar påkallar. De fria och frivilliga ungdomssammanslutningarna har sett som en av sina väsentligaste uppgifter att fånga in ungdomarnas intresse, inrikta deras håg på ideella arbetsuppgifter och därmed medverka till att hos dem forma en positiv livsinställning. Enligt vår mening är det naturligt, att samhället lämnar sitt stöd till sådan verksamhet bland barn och ungdom, som stimulerar deras aktivitet och samhällsansvar. Hur detta stöd bör vara utformat är icke tillfredsställande utrett. Familjens, förskolans, den obligatoriska skolans och organisationernas samverkan i uppfostringsarbetet förtjänar att studeras och diskuteras i ett sammanhang.

Vi har här ovan betonat familjeansvaret såsom det primära, då det gäller fostran av den nya generationen, och hävdar i detta sammanhang, att som en första förutsättning står kravet på nya riktlinjer för hela bostadspolitiken i syfte att undanröja trångboddhet och bostadsbrist. Endast då kan möjligheter skapas för *alla* barnfamiljer att forma en god hemmiljö.

I skrivelse till Kungl. Maj:t av den 20 juni 1956 hemställde Högerns ung-

domsförbund om en samlad översyn av de åtgärder, som ingår eller borde ingå i ett positivt förebyggande ungdomsarbete. Däri framhölls, att det för närvarande råder en stor oklarhet om var gränsen bör gå för statens och kommunernas ansvar i fråga om ungdomsstödjande verksamhet, t. ex. stöd åt samlingslokaler. Skiljelinjerna är inte heller klara mellan de frivilliga organisationernas ungdomsarbete och ungdomsvård i samhällelig regi, ej heller i fråga om den ändamålsenliga gränsdragningen mellan ungdomsorganisationernas, bildningsförbundens och skolornas ansvar för studiearbete och fritidsverksamhet. Redan 1953 års utredning förbigick den viktiga principfrågan om den hittillsvarande ungdomscirkelverksamheten även skulle omfatta fritidsverksamheten för åldersgrupperna 12—25 år. Enligt vår mening förtjänar dessa frågor allvarligt övervägande.

Den rådande splittringen i fråga om de samhälleliga åtgärderna exemplifieras bl. a. av att det framlagts två betänkanden angående stöd till samlingslokaler och ett betänkande angående revision av nöjesskatteförordningen. 1955 års ungdomsutredning har nyligen framlagt ett betänkande angående staten och de politiska ungdomsorganisationerna. Vidare har vi 1950 års barnavårdskommittés förslag angående kommunernas förebyggande ungdomsverksamhet och strafflagberedningens slutbetänkande med förslag till ny skyddslag. En del av dessa betänkanden kommer att föranleda propositioner, till vilka riksdagen har att taga ställning under våren. Därtill kan nämnas, att 1955 års friluftsutredning för närvarande behandlar stödet åt idrottens ledarutbildning och bidrag till idrotts- och lekplatser, vandrarhem, fritidsgårdar, kurs- och lägerverksamhet m. m. Vi vill slutligen i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att ungdomsfrågorna inom statsförvaltningen handlägges av ett flertal skilda departement och centrala ämbetsverk.

Enligt vår bestämda mening borde det vara en av de angelägnaste uppgifterna beträffande ungdomsfrågorna att dels skapa klarhet om ansvarsfördelningen mellan stat, kommuner och frivilliga organisationer och, dels medverka till en av alla parter önskad samordning, varvid bl. a. bör övervägas om icke en enhetligare behandling kan åstadkommas när det gäller administrationen av de från samhällsorganen utgående skilda stödformerna.

I detta sammanhang vill vi föreslå att hela frågan om hur de frivilliga ungdomsorganisationernas arbete bör finansieras och i vilken utsträckning och i vilka former det allmänna bör ge organisationerna sitt stöd tas upp till behandling. När riksdagen inom kort har att taga ställning till en föreslagna revision av nöjesskatteförordningen vill vi aktualisera det förhållandet, att stat och kommun å enda sidan skall taga från ungdomsorganisationerna en del av deras genom egna insatser förvärvade intäkter och å andra sidan av det sålunda insamlade beloppet dela ut bidrag till organisationernas administration och verksamhet. Det skulle, enligt vår mening, vara av fundamentalt värde, om frågan om statlig och kommunal bidragsgivning kunde behandlas samtidigt som avgörandet sker om statens och kommuner-

nas beskattning av samma organisationer enligt nöjesskatteförordningen. Samma synpunkter är tillämpliga i fråga om lotteribeskattningen.

Undersökningen av de ekonomiska förutsättningarna för ideellt ungdomsarbete styrker oss i uppfattningen, att i frågan om samhället och ungdomsarbetet den finansiella administrationens samordning måste bli en av huvuduppgifterna för den begärda nya utredningen.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tillsättande av en utredning med uppgift att utarbeta förslag till samordning av de samhälleliga stödformer och åtgärder, som syftar till en lösning av barna- och ungdomsproblemen på längre sikt, varvid särskilt bör beaktas familjens, skolans och de fria ungdomsorganisationernas centrala ställning i det ungdomsfostrande arbetet, ävensom överse vilka aktivitetsskapande åtgärder bland barn och ungdom som bör erhålla stöd av det allmänna och överväga under vilka tekniska och administrativa former sådant stöd bör utgå.

Stockholm den 26 januari 1957

Hans Nyhage

Carl-Wilhelm Lothigius

Henrik Munktell

Hans Wachtmeister

Carl Eric Hedin

Elis Håstad

Einar Hæggbloom

Gunnar Heckscher

Bengt Bengtsson

i Göteborg